

FOKUS

SPRÅKLYDSANGER MED OPPGAVER

FOKUS A BOKSTAVLYDER

LESEKURS A STAVSKRIFT

Uu

Toril Karstad

U-LYD-VERS: SANG NR 16

Tekst: Toril Karstad, mel.: folkemelodi benyttet i *Lisa og Pers vise* av Ruth Sommerfeldt Jacobsen i *Syng med oss* (1945), vokal: Frida Benedikte Iversen 4.kl., komp og opptak: Øyvind Åge Berg, Illustrasjon: Lydia Madeleine Popkema 10. kl.

Ulv og u^gler u^lte ruⁿdt en uredd Unn
mens hun fisket uer opp fra havets bunn.

OPPGAVE 1: LYTT TIL CD-EN, OG PRØV Å LÆRE VISA.

OPPGAVE 2: SETT RING RUNDT HVER U, OG SI LYDEN U.

OPPGAVE 3: SETT RING RUNDT HVER u, OG SI LYDEN U.

OPPGAVE 4: LES HELE TEKSTEN HVIS DU KAN.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT N OG INNRAMMET NG HAR ŋ-LYD.

Fokus er delvis utviklet ved hjelp av midler fra Extra-stiftelsen (nå Stiftelsen Dam).

Forsidebildet er tegnet av Melissa Adèle Popkema.

Heftet kan kombineres med Skjelfjords lesebok og Tømtes løkkeskriftmateriell.

**OPPGAVE 5: FINN LYDEN U SKREVET MED SYMBOLET u.
SI LYDEN MENS DU SETTER RING RUNDT SYMBOLET u.**

k v j æ u ø n v u n p b ø h j s f u y æ v ø g r m v u d a s
r i m u a u å n y v u n ø b l j t n u k h j r a n å y f b æ h u
æ u y l h y m u å s r u f å m a u l g d y u b ø l v æ h b j s
n k u æ l v s r m u m y g y r u m u a å n y b i n æ u æ u l
j p f y h j r k n å v u n v æ h t u r u n å m u n v s m u a l
u j u n ø u l h b j u s f y æ p ø g i u r h å m y s r u l u y å
n y u v u n u b l j v n u y h j r u a n å y n b a h ø k v h y u
d å s r u n å m u n l g i d u h g f b s t y u r æ k t f m d b s
å v a v h y m å s r f æ u m n l s d u a b j ø n t n p u l ø h
b j s u r k v l u g r h u å m a s r m u y u å n a v k m æ ø i

OPPGAVE 6: SKRIV TRYKKBOKSTAVEN. SI BESKJEDEN TIL DEG SELV MENS DU SKRIVER.

BUE OPP, LODDRETT NED

BUE OPP BETYR BUE MED ÅPNING I RETNING OPPOVER

u u u u u u u u u u u u

u u u u u u u u u u u u

u

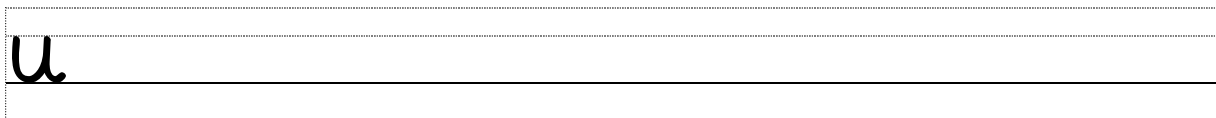
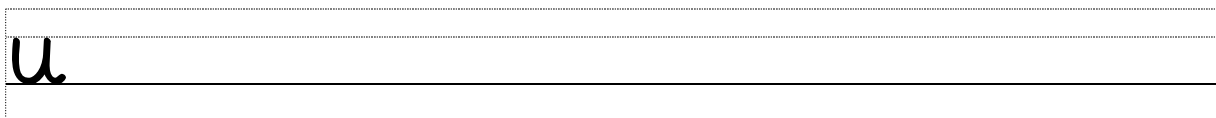
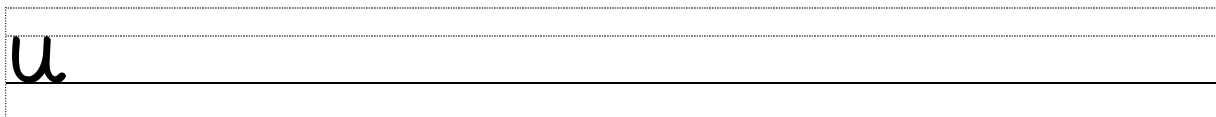
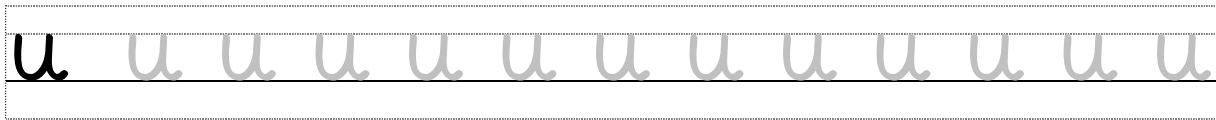
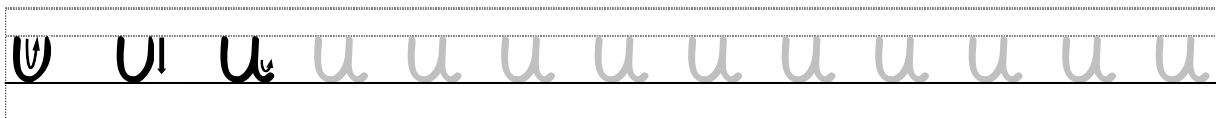
u

u

Ugler: John James Audubon & Elizabeth Gould, Rawpixel.com

OPPGAVE 7A: SKRIV STAVSKRIFTBOKSTAVET. SI BESKJEDEN TIL DEG SELV MENS DU SKRIVER.

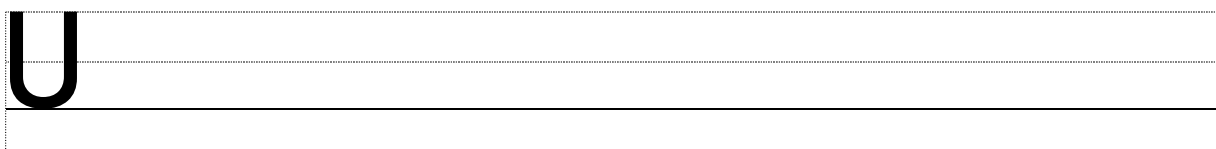
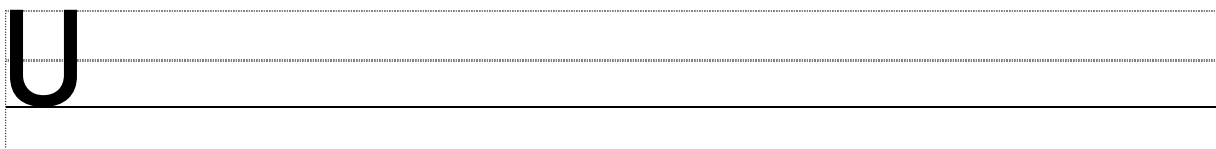
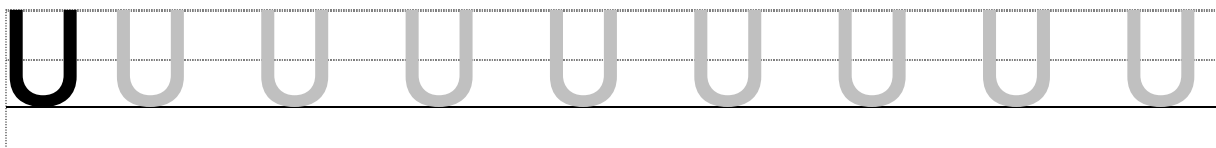
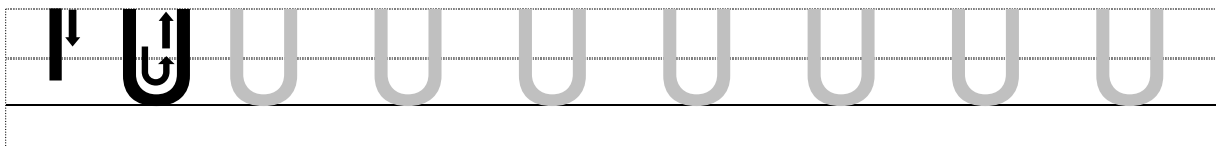
SVING, NED, BØY

OPPGAVE 7B: SKRIV STORE BOKSTAVET. SI BESKJEDEN TIL DEG SELV MENS DU SKRIVER.

LODDRETT NED, BUE OPP OG LODDRETT

BUE OPP BETYR BUE MED ÅPNING I RETNING OPPOVER

OPPGAVE 8A: LES VELDIG VANLIGE ORD SEKS GANGER.

1 hun under	2 mulig det	3 og også	4 seg de	5 er her	6 som for
-------------------	-------------------	-----------------	----------------	----------------	-----------------

OPPGAVE 8B: LES OG LEGG LANG U-ORD MED BOKSTAVKORT.

1 hus sur ur mus lus mur	2 hul sus lur lun suse mule	3 ule lue furu lure uer hule	4 mure murer runer ruin uro uvær	5 uvel urein snu flue snue smule
--	---	--	--	--

MULE ER MUNNEN TIL HESTER ELLER ANDRE STORE DYR MED FIRE BEIN. RUNER ER BOKSTAVER MAN BRUKTE I VIKINGTIDA, OFTE RISSET INN I STEIN. EN RUIN ER EN ØDELAGT BYGNING ELLER MUR. SNUE ER FORKJØLELSE.

MUR

Colleen Coombe, Dreamstime

MULE = HESTEMUNN

Celina Deborah Popkema, 7.kl.

HULE

Dreamstime

UR

RUNER

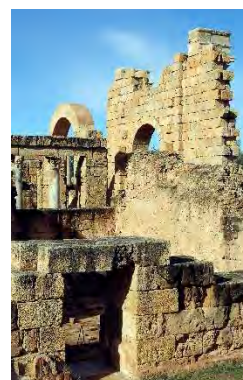
Jusben, Morguefile

LUR = INSTRUMENT / SØVN

1 Kittelsen, 2 Kellogg & Bulkeley, Rawpixel

RUIN

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EG ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 8C: LES OG LEGG KORT U-ORD MED BOKSTAVKORT.

1 ull sunn munn hunn	2 full hull null funn	3 fulle rulle surre huff	4 summe hurra snurre murre	5 ulv ulven ulver ulvene
----------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------	--	--------------------------------------

ET FUNN ER NOE MAN HAR FUNNET ELLER OPPDAGET. «DU ER ET FUNN!» BETYR: «DU ER FLOTT OG VERDIFULL!»
 EN HUNN ER ET MAMMADYR: HUNNLØVE, HUNNELEFANT, HUNNKATT, HUNNTIGER, HUNNREV, HUNNHVAL.
 MURRE BETYR Å GJØRE LITT VONDT, FOR EKSEMPEL I MUSKLER, HODE ELLER MAGE.

Andreas Karstad, 11 år

OPPGAVE 8D: LES OG LÆR BETYDNINGEN AV ORD.

1 urolig rusle	2 lusen fugl	3 fugler surmule	4 en hund rund	5 under sund
----------------------	--------------------	------------------------	----------------------	--------------------

Å RUSLE ER Å GÅ ROLIG. S FORAN L ER OFTE SJ-LYD. LUSEN BETYR LUMPEN OG SJOFEL. E-EN ER OFTE STUM. EN LUSEN LØNN ER DÅRLIG BETALING. Å SURMULE ER Å FURTE OG VÆRE FORNÆRMET. ET SUND ER SMALT FARVANN MED LAND ELLER ØYER PÅ HVER SIDE. AT NOE ER GÅTT SUND, BETYR AT DET ER GÅTT I STYKKER.

NB: HOMOFONE ORD (LIK UTTALE, ULIK SKRIVEMÅTE): ET SUND HAR STUM D, MEN SUNN MAT HAR DOBBEL N!

RUSLER

Maria Elise Karstad, 13 år

SURMULER

ET SUND

DEN LUSNE
FISKEN BET IKKE
PÅ KROKEN! UHU!

Dennis Cox, Dreamstime

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT S KAN HA F-LYD.

OPPGAVE 9A: LES RIM MED LANG U-LYD.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

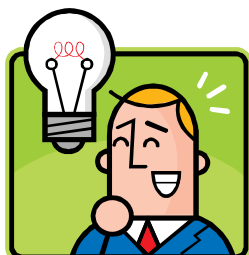
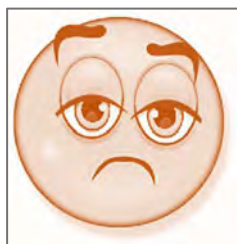
Unni rimer: hun – sunn – funn – munn – rund

Rufus rimer: hulen – mulen – smulen – fuglen

Solrun rimer: surre – snurre – murre →

Rasmus rimer: lur – mur – ur – sur – snur

Ånund rimer: sure – lure – mure – fure

OPPGAVE 9B: LES RIM MED LANG U-LYD.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Åsmund rimer: lusene – musene – husene

Åmund rimer: lue – hue – flue – frue – snue

Ulf rimer: hus – lus – mus – rus – sus – fus – snus

Unn rimer: uler – muler – huler – smuler –

fugler – surmuler

OPPGAVE 9C: LES RIM MED KORT U-LYD.
SETT PRIKK UNDER VOKALER. DEL TEKSTEN I STAVELSER.

Unni rimer: surre – murre – snurre

Åsolv rimer: ull – rull – full – hull – null – svull

Husseein rimer: sunn – munn – rund – funn – unn!

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, INNRAMMET EI ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10A: LES HISTORIEN, DEL 1.

Unn er ni år. Hun lever nær Hole.

Unns familie har fire foler nær huset.

Unn er hos folene nå.

Hunden hennes er sammen med henne.

Hundens navn er Rufus.

Det er uvær.

Vinden uler og uler rundt husene.

Men folene får smuler av Unn.

Mulene er fulle av sunne smuler.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD.

OPPGAVE 10B: LES HISTORIEN, DEL 2.

Det er ei rund
furu nær huset.
Furua suser
uroilig i vinden.
Ved furua ser
Rufus ei mus.
Hurra! Rufus vil
ha musa. Men,
huff og huff:
Musa lurer ham.
Furua er hul, og
musa lurer seg
inn i hullet.

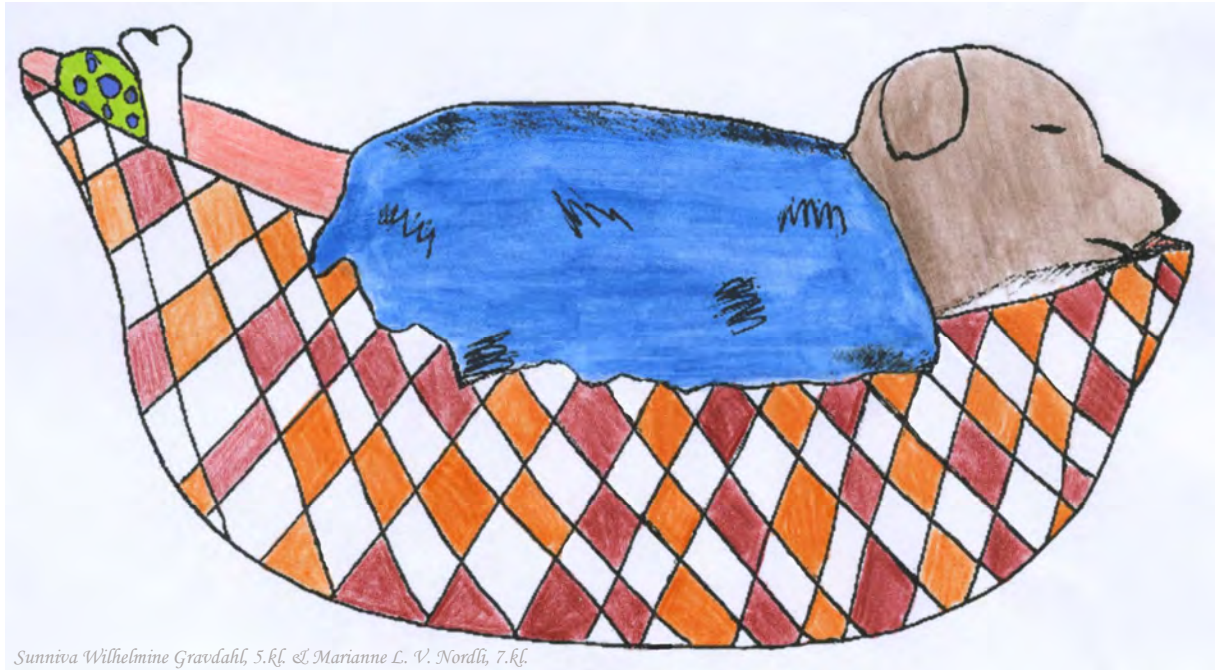
Rufus uler ved
musehullet. Unn
er også sur.
«Uhu, uhu, for
ei lusen mus!»
surmuler hun.

Men mus er også ureine og har lus. De er vel
heller lure når de holder seg unna musene.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EI ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 10C: LES HISTORIEN, DEL 3.

Vinden u^ler mer **o**g mer. Uværet^{et} er her nå!
Rufus lurer seg inn i hundehuset^{et} ved^{et} muren.
Så ruller han seg sammen **o**g sovner mens
vinden suser i furua.

Sunniva Wilhelmine Gravdahl, 5.kf. & Marianne L. V. Nordli, 7.kf.

Unn vil **o**gså ha en lur. Hun rusler inn i huset^{et}
og snurrer sammen håret^{et}. Så ruller hun seg
sammen under fellen. Noen urolige fluer

Sunniva Wilhelmine Gravdahl, 5.kf. & Marianne L. V. Nordli, 7.kf.

surrer **o**g
summer.
Men Unn
får en
sunn lur i
sofaen.
Hurra!

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ/I-LYD, INNRAMMET EG/EI ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 11: DEL OPP I ORD MED LODDRETTE LINJER.

Ulfrimer|ulermulerhulersmulerfugler

Solrunnrimerhuslusmusrussusfus

Rasmusrimerlurenmurenuren

Åmundrimerluehuefluefruesnue

Rufusrimerhulenmulensmulenfuglen

Åsmundrimerlusenemusenehusene

HUSENE VED KANALEN I BRISTOL ER FARGERIKE

Ånundrimer sureluremurefure

Unnrimerhunsunnfunnmunnrund

Solrunrimersurremurresnurre

Ulfrimersunneunnemunnerunde

Åsulvrimerullrullfullhullnullsvull

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD

OPPGAVE 12: SETT STREK FRA ORD TIL BILDE.

musene

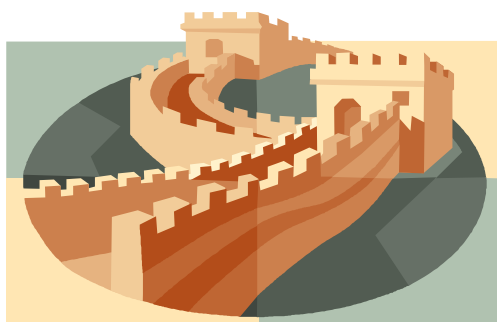
muren

flue

hulen

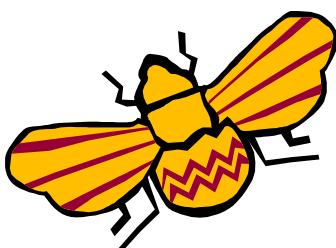
rund

furuene

null

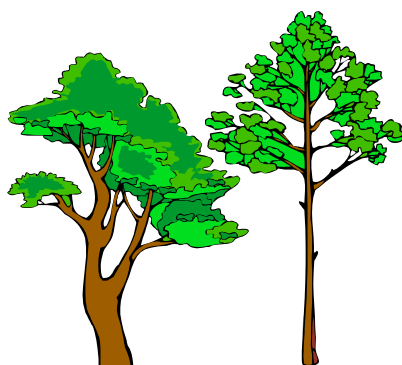
ruin

hundene

husene

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD

OPPGAVE 13: LØS REBUSEN. BYTT UT TALESYMBOLER OG STORE BOKSTAVER MED SMÅ BOKSTAVER. LES SETNINGEN.

NB: DER DET ER TO RUTER UNDER TALESYMBOLER, SKAL DET VÆRE DOBBEL KONSONANT. ALLE SETNINGER OG NAVN SKAL STARTE MED STOR BOKSTAV. SETT RIKTIG TEGN TIL SLUTT.

1

U	/	↑	A	⌘	⌘	I	⌘	E	⌘	O	⌘	E	⌘	.

2

⌘	I	/	STUM D	D	E	/	U	⌘	E	⌘	I	U	⌘	Æ	⌘	E	STUM T	T	.
			d														t		

3

⌘	U	⌘	U	A	⌘	U	⌘	E	⌘	U	⌘	O	⌘	I	STUM G	G	.
																g	

4

E	I	/	U	⌘	⌘	U	⌘	E	⌘	⌘	U	⌘	U	⌘	.

5

U	/	Å-LYD	STUM G	O	G	↑	U	/	STUM D	D	E	/	Æ-LYD	E	⌘	⌘	U	⌘	E	.
		o	g						d				e							

6

U	/	⌘	Å	⌘	E	/	⌘	U	/	⌘	U	⌘	.

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD, FEIT E HAR Æ-LYD, INNRAMMET EI ER EI-DIFTONG.

OPPGAVE 14A: SKRIV LANG U-ORD I STAVSKRIFT.

hus

hus

mus

mus

sur

sur

lus

lus

mur

mur

ur

ur

OPPGAVE 14B: SKRIV LANG U-ORD I STAVSKRIFT.

ule

ule

lue

lue

hule

hule

lur

lur

furu

furu

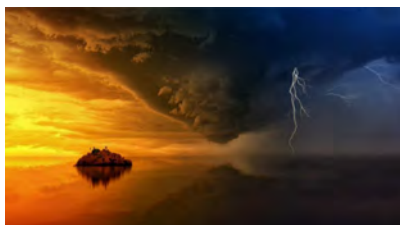
flue

flue

OPPGAVE 15: LES OPPGAVE 10 OG STREK UNDER NØKKELO_{RD}:

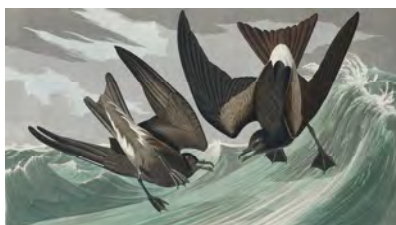
15A: FINN IGJEN NØKKELO_{RD}ENE I TEKST 10A, OG STREK UNDER DEM.

Unn
fire
Rufus
Mulene

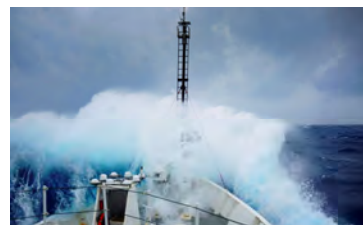
Dreamtime.com

ni
foler
uvær
fulle

John James Audubon, Rawpixel.com

Hole
Hunden
uler
smuler

NASA. Dreamtime.com

15B: FINN IGJEN NØKKELO_{RD}ENE I TEKST 10B, OG STREK UNDER DEM.

furu
huff
hullet
ureine

suser
lurer
uler
lus

mus
hul
surmuler
unna

15C: FINN IGJEN NØKKELO_{RD}ENE I TEKST 10C, OG STREK UNDER DEM.

hundehuset
rusler
fluer

ruller
snurrer
surrer

Unn
håret
en lur

NØKKELO_{RD} ER HUSKEORD. NÅR VI SER DEM, KAN VI LÅSE OPP HUKOMMELSEN OG HUSKE DET VI HAR LEST FØR. DET LØNNER SEG Å TITTE PÅ BILDENE OGSÅ.

OPPGAVE16: SE PÅ NØKKELO_{RD}ENE OG FORTELL HISTORIEN.

LES ORDENE OVENFOR FRA VENSTRE MOT HØYRE, ELLER SE PÅ NØKKELO_{RD}ENE I TEKSTEN 10A-C. DU KAN OGSÅ SE PÅ BILDENE. SI HELE HISTORIEN SÅ GODT DU KAN, TIL EN VOKSEN ELLER EN VENN, ELLER TIL DEG SELV! HUSKET DU MASSE?

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD,
FEIT E HAR Æ-LYD, FEIT S HAR J-LYD, INNRAMMET EG/EI/ØY ER DIFTONG.

OPPGAVE 17: STAVELSESEDELING

SETT PRIKK UNDER VOKALENE: A, E, I, O, U, Y, Æ, Ø, Å.
TEGN EN BUE FOR HVER STAVELSE.

Ulv og ugler ulte
rundt en uredd Unn
mens hun fisket uer
opp fra havets bunn.

Dreamstime.com

OPPGAVE 18: DEL OPP ORDENE I SANGEN MED LINJER.

ULV|O|G|UGLER|UL|TER|UND|TEN
UREDD|UNN|MEN|SHUN|FISKET
UER|OPP|FRA|HAVETS|BUNN.

NOAA.gov / Wikimedia

Rawpixel.com

University of Washington / Wikimedia

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD.

OPPGAVE 19: KLIPP UT EN SETNING, DEL OPP I ORD OG PUSLE.
KLIPP I BOKSTAVER OG PUSLE SAMMEN. LES DET DU HAR SKREVET.

Ulv og ugler
ulte rundt
en uredde Unn
mens hun fisket
uer opp fra
havets bunn.

Dreamstime.com: Kattugler

CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=43315>

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD.

EKSTRAOPPGAVE 1: LES ORD MED FORSTAVELSEN U-.

1 LANG U

uro
uren
uvel
uår
ufin

2 LANG U

usann
ufri
uvenn
urein
unormal

3 KORT, LETT U

uroilig
umulig
uvennlig
uvillig
uvanlig

4 KORT, LETT U

urimelig
uleselig
umulige
uroilig
ulovlig

Dreamstime.com

ULV

KATTUGLE

The von Wright Brothers, Rawpixel.com

EKSTRAOPPGAVE 2: SKRIV KORT U-ORD I STAVSKRIFT.

hun

hun

hurra

hurra

rulle

rulle

null

null

mun

mun

surre

surre

sun

sun

hull

hull

huff

huff

ull

ull

full

full

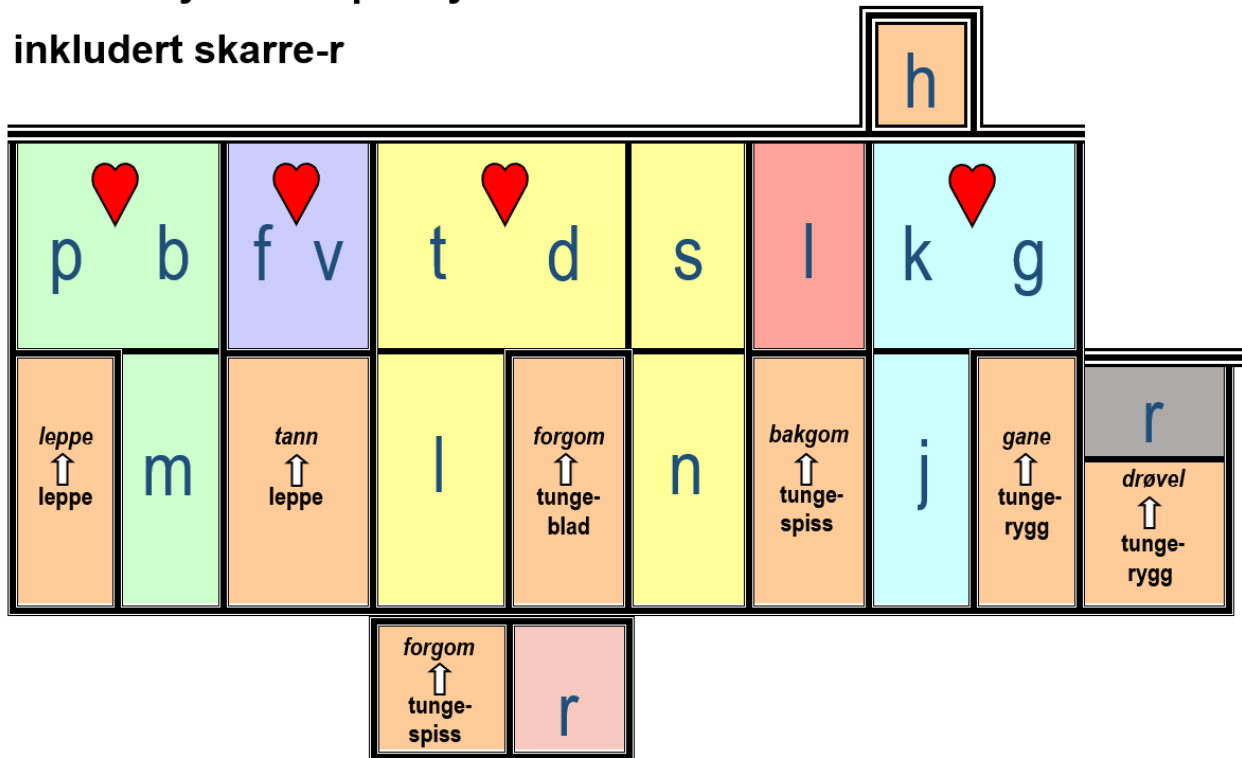
rull

rull

STREK UNDER STUM BOKSTAV = MINUS LYD, FEIT O HAR Å-LYD.

Bokstavlydenes språklydhus

inkludert skarre-r

Vokaler: a e i o u y æ ø å

Diftonger: ei au øy ai

FOKUS © Toril Karstad Kreativ Læring

Hjerte symboliserer stemt/ustemt-par. Døra angir artikulasjonssted, der nedre artikulator er aktiv og derfor nevnes først (leppe mot tann).

